

спотели репутация на ивквквкв духъ издесквкв и ивуловкв. И за посветени и за непосветени авторитетността и обаянието на неговото име бѣха толкова голѣми, щото при изравняване на най-грѣшливи спорове, при разправа не съ ивквкв силата на квестникъ ивъ съвѣдатѣ райони се е при-бѣгвало до съдѣйството и на-мѣсата на Марко.

Той бѣше ставалъ баснословенъ още и по суровия, чисто спартански животъ, който е водилъ.

Сухъ, съ срдѣнъ ръстъ, съ лице костеливо, изпито отъ бѣдъ и грижи, той по своето облъкло е билъ най-огрѣнния между всички момчета, и най-непридартливия — по отношение на хрипата. Долни дрехи обаяносно не носѣше, горинтъ пѣкъ, и рѣде многото закривка, бѣха изгубила естествената си цвѣта. Курквата му и жакъ и лѣтъ, и въ каша и въ планината — всѣкога стоеше отсрдѣтъ отклонена и се веждаха градътъ му. Заплатавъ отъ еднакъ другаръ, вице не обръща никакво внимание на своето облъкло, той почти самобезъ му отговорилъ: „лицето не желиа да зареднакъ съ моя дреха ивквкв читакъ“. Труднитъ и упорителни походи, лешето ивквкв, както и всички лишения и негодни, той съ ивквкв безропотно и съ видяно доволство. Въ казалъ че ивквкв, че мивчатѣ и перчатѣ му бѣха отъ жълто . . . „Само въ такива случаи може да се познае до колко човѣкъ е успѣлъ да побѣди и да изонѣди на себе си“, казващо той. За него, съ каша, че бѣше удоволствие да подлага въ такива случаи на изпитание твърдостта и издръжливостта на своитѣ момчета. Милата прѣтъ, слѣдъ двудневно буквално гладуване на една планина, като видѣ, че ивквкв отъ момчетата бѣха почнали да заплатавъ, че трѣба да се поинкли за храна, вечерята рѣши да напусне това мѣсто, като се обръналъ строго къмъ момчетата: „Нито. Ако не друго, то поне се разбрахте, че не можемъ да търпимъ безъ хлѣбъ повече отъ два дена!“ Въ тъмна нощ и на стрѣлно и непрестанно мѣсто — когато най-много се пада — Марко всѣкога измуджване удивлението на другаритѣ си. А той бѣше отъ тях, които най-много падаха. Но както той слѣдъ всѣко падане бързо се изправяше, бѣлъ да стане и като че ли нищо не е станало (и безъ да изгуби ивквкв дебелиа поана, както обаяносно правѣха други) — така и отъ всички измиване да не даватъ внимание и на най-лошото падане, да не осуетятъ и да не охиятъ. Прѣтъ Декември 1901 г. следивенитѣ Лерински и Костурски чети, го главѣ Дѣлчева, една нощ ивквкв на кон-една рѣка. Марко съ единъ отъ Костурскитѣ войводи, покаяния Ат. Петровъ, бѣха ахнали на еднакъ конъ, но всрдѣтъ рѣката конятъ се прѣцѣла, и въ изгубитъ районѣске и отъ дѣтѣ страна на коня падатъ въ рѣката. Марко моментално се изправи въ водата, обръща се къмъ Петрова и изсоко, съ своя тежка и грѣшлива гласъ, му казва сѣвешкомъ: „Така. И двамата войводи въ рѣката!“ . . . Срдѣно ивквкв ивквкв и вквквкв Марко е билъ безпо-

щаденъ, обаче никога не ги е наказвалъ съ срдѣтъ безъ ивквкв ивквкв личностъ различа. Той си е викалъ при себе, ивквквкв ги, съвѣтъвалъ ги, бѣлъ ги, давалъ ивъ ивквкв да се разкаватъ и поправятъ и само слѣдъ като се ивквквкв чашата на ивквкв, както се ивквквкв, пре-бѣгвалъ до крайна мѣрка.

Прѣтъ своето двудневно бродене изъ села и планини, той много пати е билъ загашванъ отъ потера, но всѣкога е сполучавалъ тактично и умѣло да се изтъква и да прикрива слѣдатѣ си, за да не се създаватъ афери. Два пати повече се обдѣсвалъ съ турнитѣ: въ Търсе и въ Пателе. И дѣтѣ сражения съ една отъ най-сервизитѣ.

Закаченъ въ планинското село Търсе, слѣдъ ивквкв часове сражение, той е сполучавалъ да си пробие път и да се оттегли въ планината, безъ никакви загуби, ивквкв да стигне подкрѣпение отъ Леринъ. Турнитѣ бѣха дали 10 души убити и ранени.

Търсената случка бѣше оже сточила до ивквкв кадѣ турнитѣ, а ивквкв Леринския ивквкв ивквкв, Демѣлъ ефенди. Още модеритъ въ с. Суровичево, той бѣше се отличилъ съ своитѣ ивквкв ивквкв на комитетѣ и за своитѣ заслуги бѣше повишенъ на длъжностъ каймакчана въ Леринъ. А ивквкв по произхождене и бивнитъ харамия, той често самитѣкъ е ивквквкв потератѣ, ивквквкв проходи и други стратегически мѣста и открито се е занимавалъ, че си е поставилъ за задача да се разправа съ „Марко Пана“ или да укрѣ отъ комитети куршумъ. По поводъ на Търсената случка, той е ивквквкв селинатѣ отъ бой, послѣ ги е затворилъ и съ нечуждими ивквквкв сполучилъ най на-края да събере сума пушки отъ това село. Насрдѣчена отъ тая сполука, Турнитѣ бѣха почнали упорито да прилагатъ самата мѣрка и по другитѣ села и една слѣдъ друга почватъ да се изредятъ една къ една и съинателни афери, които се свършиха съ изосонумната Пателейска обсада и съ Панадѣйското облъкване. Селинатѣ отъ с. Пателе първи бѣха послѣдвали прииѣра на Търсева. Подкамени и повалени отъ ивквквкв народа-чорбажи, Пателевци ивквквкв на турнитѣ около 50 пушки. З рѣката бѣла да изстранила да вземе тврдѣ широки размѣри — и Марко на 13 Юли, съ 15 души редовни четници и около 40 души селани отъ с. с. Баница и Церова, еднакъ Пателе за да накаже ивквквкв и да ивквкв квартирующия въ селото аскеръ. Кой зане по какъ съображения, той не извършилъ това още самата вечеръ, а го отложилъ на другата. Но още ивквквкв на другия денъ чорбаджитѣ бѣха разбрали за неговото ивквквкв не въ селото, съобщили въ Суровичево и се затворили лѣдно съ аскера въ кулата. Приквечеръ селото е било вече забодолено отъ повече отъ 1000 души аскеръ и бѣнаболукъ, ивквкв отъ Леринско и отъ съ-срдѣнитѣ ивквкв. Турнитѣ се само-оконали и блокирали селото. Гран-двоенна ивквкв на Марко е билъ осуетенъ и вечерята, на 2 часа

по турски, се обитавал да си прѣбѣе нѣтъ, но жалко на неприя-
телска засада и отъ турския залпъ
пада смъртно раненъ надъ сърд-
цето, въ лѣвото рамо.

Единакъ е смирналь да повина:
„Андреа, Андреа!“ и повиналь
да му помогне да сѣдне. Мъжка
подиръ туй, за да не продума
вече никого . . . Стариятъ му
другаръ и помощникъ, дѣло Ан-
рея, му е зѣвалъ малничорката и
читата съ канжата, вѣдуналъ го
и го оставалъ . . . . .

На другия день турцитѣ от-
карали въ Суровичево три ко-
нитски трупа. Прѣгледали ги въ
хуконата, подържали ги нѣкое
врѣме, па ги прѣдали на селя-
нитѣ да ги закопатъ. На тия
мърни тѣ не сѣ дали особено
внимание, понеже, сигурно, сѣ
очаквали по блѣсави трофеи —
а сѣ знаели вече, че повечето
отъ момчетата успѣли да се из-
мъкнатъ и . . . кой знае . . .
коже бѣ и Марко Пли . . .

Джамала се сѣдѣ нѣколко
денѣ обсадена, асмертъ се разо-
тѣшаль, Джамала е бѣлъ вече
доволенъ. Тѣ бѣше вече узналъ
отъ заловенитѣ, че между погреб-

енитѣ въ Суровичево е и Марко.
Забѣнати му дѣлъ е бѣла нѣ-
коякъ постѣпавата. — „Марко,
Марко, — кой се сѣ най-малъ
и той мѣстото“ . . . . .
сгаувано Джамала . . . . .

— „Марко е живъ, прѣ-
хвърталъ е въ Воденско, отъ
дѣло сѣ отборъ дружина скоро
ще се пакъ озова, за да пакъже
всѣчки прѣзатели и за да от-
мисти на читавитѣ!“ . . . . . —
утѣнаваха се селянитѣ . . . . .

А Марко, буривъ, безпокой-
ни, неуловенъ Марко спѣше ве-
чель сънь въ Суровичево — въ
това душманско, азиатично ему
Суровичево . . . Кѣтѣ селяни! . . .
Тѣ не искаха да допуснатъ
даже, че Марко можѣ да бѣде
убитъ, защото нѣмяха сила да
повесатъ подобно нещастно, както
и турцитѣ отъ начало не сѣ
допускали че сѣ убави и погреб-
бѣли Пашата Марко, защото не
бѣха погребали нѣкой чутель
великалъ, както сѣ сѣ го нѣоб-
рачавали, — а единъ грозель и
окасанъ дрипѣлъ, бѣлъ ордеи,
бѣлъ сѣршени дрѣли — бѣлъ да
зарадка сѣ нова дрѣли нѣкой
читакъ.

Арамия *)

(Македонска песна)

Край Вардарь ходи и плыве
Джаовка, кмето свраче:
„Кадѣ ми, либе, ти ходишь,
Защо ми, либе, не доидишь?
Менъ турчинъ врѣстѣ ме сака,
А майто сардаче тобѣ чака. . .
— Баща и майка застрѣль е,
И бащачъ край урѣчалъ е,
Шкъ ти забѣгна, замѣгна
По тая пуста чужбава —
Нито забери ми допрѣта,
Щѣ чивѣишь и що изнати . . .“

Разжѣти Вардарь — замѣтна
Воде си бистри, студени;
Понѣ вѣтаръ — полуха,
И дуия жални се чука:
„Не мога, либе, да стана —
Глава ми тежка — горсана! —
Не ми се дига снагата —
Ори ми рафѣтъ вѣята,
Звѣя ми нѣе очѣтъ,
И дѣждъ ми нѣе поститѣ . . .“